

Lärande och arbetsmarknad
Leif Klingensjö

Bärplockare och liknande verksamhet

Föregående sommar 2012 kom ett stort antal bärplockare till ett flertal kommuner under sommarhalvåret och en bit in i på hösten.

Flera problem uppstod i samband med detta. Problemen var av varierande art och berörde många olika myndigheter och delar av samhället. Det handlade bland annat om tolkningar av socialtjänstlagen, fria rörligheten inom unionen, allemansrätten m.m. Sammanfattningsvis är den uppkomna frågan komplex med många regelverk att förhålla sig till. Dessutom berör det ett flertal kommuner i många olika län.

SKL har utifrån det som hände förra året på olika sätt agerat för att undersöka om åtgärder kan vidtas som minskar svårigheterna inför denna sommar. Det är t.ex. viktigt att kommunerna agerar på ett likartat sätt.

Följande kan anges.

Några juridiska frågor i samband med organiserad bärplockning i Sverige

Promemorian beskriver de juridiska utgångspunkterna vad gäller de viktigaste rättsområdena i förhållande till bärplockning.

I promemorian beskrivs grundprincipen inom EU – rätten till fri rörlighet. Rätten är dock begränsad till tre månader. Allemansrätten som har ett stöd i grundlagen beskrivs och det konstateras att vad gäller tältning finns en rättighet att tälta någon natt, i annat fall krävs tillstånd från markägare. Vidare beskrivs reglerna i socialtjänstlagen där vistelsekommunen har ett biståndsansvar. Enligt ett utslag i Regeringsrätten avser detta ansvar endast akuta insatser.

Hela promemorian hittar ni [här](#).

Samarbete departement och myndigheter

Frågan om bärplockare berör många olika politikområden där både statliga myndigheter och kommuner och landsting är inblandade. Ett flertal möten har under våren ägt rum mellan olika departement och SKL. Stockholm stad och flera andra kommuner har medverkat vid de flesta av dessa möten. Länsstyrelsen i Stockholm, som har ett samordnat ansvar för prostitution, har också varit engagerade.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det inom regeringskansliet är flera departement som har ansvar för olika delar av denna fråga. Varje departement har utsett en ansvarig handläggare som ingår i samarbetet kring bärplockarna. De departement som kan identifieras är Justitiedepartementet,

Arbetsmarknadsdepartementet, Utrikesdepartementet och Socialdepartementet. Lokalt i kommunerna finns ett bra samarbete med polismyndigheterna. Det kan dock konstateras att resurserna hos polismyndigheten under sommaren är begränsade. Den samordnade distriktet inom polismyndigheten är Gävleborg, polismyndigheten.gavleborg@polisen.se

Bulgariska ambassaden

Två möten har genomförts med den Bulgariska ambassaden eftersom det är från detta land som bärplockarna kom förra året. För att lösa de problem som uppstod år 2012 ordnade ambassaden och Stockholm stad transport tillbaka till Bulgarien för många bärplockare.

Bulgariska ambassaden ser mycket allvarligt på de problem som uppstod förra sommaren. Det finns också en stor förståelse för de svårigheter som har drabbat ett antal kommuner. Ambassaden kan inte i förväg ange om de kommer att agera på samma sätt i år som förra året. Kontakt kan fås per e-post, bg.embassy_political@telia.com.

Uppköparna

En diskussion som förts på de olika mötena är ansvaret som uppköparna har för att locka bärplockare till Sverige.

De senaste åren har svenskar rekryterat utländska plockare själva eller använt sig av agenter som är landsmän med dem som de rekryterar. Dessa utlovas avsevärda inkomster för en kort tidsperiod och att boendet är ordnat. Konkret får plockarna bara 5-6 kr/kg bär, vilket ger en bra vinstmarginal för uppköparna.

En skattedom för cirka ett år sedan säger att den som tar hit och organiserar plockare är att betrakta som arbetsgivare för plockarna och att uppköparen ska betala arbetsgivaravgifter för plockarna. Detta har kringgåts bl.a. genom att plockarna som tas hit officiellt är anställda av ett bemanningsföretag i något annat land.

Om en liknande situation uppstår som den förra året finns det anledning att under hösten tillsammans med andra myndigheter föra en diskussion med uppköparna om förhållandena och regelverket.

I ett längre perspektiv

De svårigheter som har uppstått med bärplockare är en förhållandevis ny företeelse som i grunden beror på den fria rörligheten inom EU.

Det kan finnas anledning att genomlysna denna fråga på ett mer genomarbetat sätt. Det skulle kunna ske genom att tillsätta någon form av utredning som grundligt gör en genomgång av nuvarande regelverk och de samlade erfarenheterna och som sedan föreslår de åtgärder som kan vara nödvändiga.

Kontakter

På SKL finns följande personer kontaktpersoner för denna fråga:

Leif Klingensjö, samordnare, leif.klingensjo@skl.se

Ann Sofi Agnevik, förbundsjurist, annsofi.agnevik@skl.se

Emma Everitt, handläggare, emma.everitt@skl.se